

COM HO FEM INTERACCIÓ INSTITUCIONAL I ARXIU D'IMATGES ALS PAÏSOS ESCANDINAUS

Roger Erlandsen
Direcció de Patrimoni Cultural, Noruega¹

Introducció

Cada dia s'atribueix més importància a la imatge fotogràfica en tant que portadora d'informació; de fet, aquest suport és avui dia una de les fonts més importants a l'hora de portar llum al desenvolupament i als canvis que registra la societat. Les fotografies descriuen esdeveniments dramàtics i vides quotidianes, i el món que ens envolta esdevé objecte de la nostra atenció a través de mitjans com ara la televisió o els diaris. Les eleccions dels fotògrafs, a més, són el factor que més poderosament ha modelat i influenciat la percepció i la «imatge» que tenim del present... però també del passat.

Hi ha qui diu que mentre que la nostra vida quotidiana està regida per les paraules, allò que impera en la vida mental són els símbols. També es diu que el poder està en mans d'aquells qui creen històries sobre la realitat i legitimen aquestes històries. Els símbols són factors constituents de les històries. Però algú ha creat aquests símbols: qui ha estat aquest creador? qui els ha donat legitimitat? Així, sembla que la nostra cultura visual és, en el més veritable dels sentits, una qüestió de producció de significats i del poder que s'amaga rere aquests significats. El significat de la fotografia ha de ser apreciat en aquest context, i d'aquí es deriva també la importància dels elements que contribueixen a mantenir-la, conservar-la i fer-la accessible.

Als països escandinaus, el significat social de la fotografia es desprèn, en primera instància, del seu valor com a part integrant de l'anomenat procés de construcció nacional, en la mesura que ha permès comunicar una imatge visual de la nació i dels seus prohoms. A més, la fotografia ha ocupat un lloc destacat en l'esfera privada, amb el retrat i l'àlbum com a elements fonamentals en la formació de l'autoconsciència i la identitat individual i de grup. El principal paper que ha assumit el fotògraf en la societat ha estat el de mestre de cerimònies local. Més endavant, serà el fotògraf aficionat qui assumeixi el paper de cronista de l'esfera privada. És fonamental tenir en compte que la fotografia ha comportat una democratització en el regne de les imatges i de la producció d'imatges.

Una de les principals característiques de la preservació i la història de la fotografia a Escandinàvia en general i a Noruega en particular és que la fotografia ha estat considerada bàsicament com a font o «document» històric. És a dir, que l'aspecte documental ha predominat, mentre que s'han deixat en un segon terme les qüestions estètiques i la història de la tècnica. El centre d'atenció fonamental ha estat la preservació de les fonts històriques, un objectiu que, ben lògicament, ha tingut un seguit d'efectes clars en la planificació i l'organització de les tasques. El punt de partença ha estat la voluntat d'endegar un esforç generalitzat a nivell nacional per a la preservació del patrimoni fotogràfic, i garantir que aquesta tasca s'ajusti a uns criteris i unes normes professionals. Amb aquesta intenció com a punt de sortida, totes les categories d'imatges fotogràfiques han estat contemplades a un nivell d'igualtat quant a importància. No s'han plantejat gaires preguntes sobre la manera com s'han fet servir les fotografies, i –en la meua opinió, equivocadament– s'ha tendit a tractar la interpretació de fotografies amb la mateixa facilitat amb què s'interpreta un document.

Organització

La tasca que actualment s'està duent a terme a Escandinàvia en el camp de la història de la fotografia ha estat impulsada per quatre factors:

- l'interès suscitat des de diferents professions relacionades amb el mitjà, com ara els historiadors i els etnògrafs
- la tasca desenvolupada en les institucions que custodien col·leccions fotogràfiques
- els fotògrafs
- els col·leccionistes particulars

Als països escandinaus s'ha pres un seguit de mesures especials per assegurar i divulgar el patrimoni cultural fotogràfic.

Noruega

Des de la vessant històrica, diversos grups i institucions professionals noruecs han posat èmfasi en els diferents aspectes que presenta la fotografia en tant que mitjà. En el marc de la tasca formalment organitzada que es duu a terme per preservar els arxius fotogràfics a Noruega, ja hem indicat que la fotografia ha estat considerada bàsicament com una font o un «document» històric.

Els esforços dels noruecs per assolir la fita de conservar i assegurar el patrimoni fotogràfic del país i fer-lo accessible als investigadors i al públic en general estan basats en un pla que es desplega en tres vessants. Aquest pla contempla moltes activitats i etapes diferenciades tant a nivell nacional com a escala regional i local, i els tres camps principals d'activitat en què es materialitza són l'estudi, la documentació i la preservació.

A nivell nacional, Noruega compta amb quatre institucions competents en matèria de conservació de materials fotogràfics: la Direcció de Museus de Noruega - Secretaria de Fotografia Històrica, el Museu Noruec de Fotografia - Preus Fotomuseum, la Biblioteca Nacional i el Consell Cultural Noruec. En aquests moments s'imposa un plantejament globalitzador que posa l'èmfasi en tots els aspectes de la fotografia, inclosa l'expressió, la tècnica, el context temporal, el contingut i els materials d'origen. En el pla de les estratègies de preservació, això suposa que els aspectes tecnològics i artístics de la fotografia es consideren tan importants per a la història de la fotografia com, per exemple, el contingut i el context temporal.

La Secretaria de Fotografia Històrica està adscrita al Departament de Cultura, i és la institució central per a la coordinació de les tasques que es desenvolupen en el seu camp d'acció. En concret, aquest organisme ofereix assessorament sobre temes com ara la gestió de les col·leccions, els drets d'autor, la conservació, etc. Una altra de les funcions importants que té assignades consisteix a promoure i facilitar la recerca sobre la història de la fotografia. La Secretaria manté una col·laboració estreta amb les institucions que, en cada comtat, tenen atribuïda la competència regional en matèria de fotografia historico-cultural. A més, publica la revista *Svart-hvitt* (Blanc i negre) dues vegades l'any, en cooperació amb la Societat Noruega per a la Història de la Fotografia (organització que aplega uns 200 membres).

El Preus Fotomuseum és l'únic museu fotogràfic de Noruega. Una de les seves principals funcions rau a documentar el desenvolupament de la fotografia, tant en l'aspecte tècnic com pel que fa a l'expressió artística. El museu disposa d'una biblioteca que reuneix més de 5.000 títols i una vasta col·lecció de revistes fotogràfiques que daten dels primers temps de la fotografia. La col·lecció fotogràfica del museu és àmpliament coneguda fora de Noruega. Tots els

processos hi són representats, com també l'ús de la fotografia en diverses àrees de la societat. La col·lecció, a més, inclou veritables clàssics nacionals i internacionals de la història de la fotografia.

El 1989 es va crear un nou departament fotogràfic a la Biblioteca Nacional que pretén donar resposta a un seguit de necessitats a nivell nacional, és a dir: actuar com un arxiu central que ofereixi condicions d'emmagatzematge òptimes per als diversos materials fotogràfics disponibles, a més de serveis de còpia, producció de bases de dades electròniques i registre d'informació de referència.

Els esforços destinats a garantir la preservació de les col·leccions fotogràfiques més importants de Noruega estan basats en la voluntat de dissenyar un conjunt de criteris generals que puguin ser aplicats tant per les organitzacions privades com per les entitats del sector públic. Aquests criteris han d'operar com una guia i marcar el camí perquè cada entitat pugui desenvolupar la seva pròpia estratègia en matèria d'adquisicions i establir prioritats de preservació. Un primer pas indefugible consisteix a realitzar estudis en totes les entitats que custodien col·leccions fotogràfiques, tant si es tracta d'arxius, museus i biblioteques com si són empreses particulars especialitzades en fotografia, grans companyies o agències de premsa.

Un cop realitzat l'estudi previ, cal que cada entitat reculli dades sobre aspectes com ara el fotògraf, les dimensions de la col·lecció, el número d'inventari, el format, el contingut, el material, l'estat, el motiu, el context temporal, l'adquisició, la ubicació, referències bibliogràfiques, referències d'arxiu, districte/indret, etc. Per tal de facilitar aquesta tasca de documentació, cada institució disposa d'un manual o d'un sistema informàtic. A Noruega hi ha actualment cap a 200 entitats que fan servir un programa de bases de dades anomenat WinRegimus, tot i que també s'està desenvolupant un programa nou i més avançat, conegut amb el nom de Primus, que ha estat ideat sobretot per a grans museus amb col·leccions àmplies i heterogènies. Paral·lelament, dos museus d'art capdavaners al país han cooperat en el desenvolupament d'una aplicació per al registre de dades sobre objectes artístics. Els punts de referència dels quals parteixen aquestes tres bases de dades són una norma nacional de continguts de dades anomenada «Feltkatalogen» i la versió noruega del sistema de classificació Outline of Cultural Materials.

Una de les eines indispensables per desenvolupar plans estratègics de preservació tant a escala nacional com regional són les bases de dades de les col·leccions fotogràfiques i dels fotògrafs noruecs. S'ha invertit molt de temps i innombrables recursos en el desenvolupament d'aquestes eines fonamentals (més endavant tornaré a referir-m'hi amb més detall), i són precisament aquestes bases de dades, juntament amb WinRegimus, Primus, Imago, «Feltkatalogen» i el sistema OCM, les que aglutinen les principals activitats de documentació que he esmentat anteriorment. Amb l'ajut de les bases de dades, moltes àrees dels arxius fotogràfics que en aquests moments no es troben al nostre abast esdevindran visibles. Això, al seu torn, permetrà definir plans regionals d'adquisicions.

La tercera àrea d'activitat és la preservació; en aquest sentit, cal remarcar que la valoració de les necessitats de conservació s'hauria de fer al començament del procés. Com que l'arxiu fotogràfic aplega una quantitat enorme de fotografies i de col·leccions, és imprescindible donar prioritat a les col·leccions que vulguem preservar. I és en aquest punt on apareix el conjunt de criteris de preservació als quals fem referència més amunt. A nivell nacional, fins ara s'ha prioritzat una dotzena de col·leccions fotogràfiques. Però cal tenir present que treballar amb un conjunt de criteris de prioritització per a la preservació és un procés continu: a mesura que avancem en l'estudi i el registre de dades de nous grups de col·leccions fotogràfiques, aniran sorgint altres col·leccions noruegues igualment importants, tant a escala nacional com regional, i ens oferiran un retrat més complet de la història de la fotografia a Noruega.

Dinamarca

Les col·leccions fotogràfiques daneses són molt variades pel que fa a dimensions i contingut, i també, com és natural, en la manera de descriure o catalogar les imatges. La majoria de les col·leccions es troben integrades en grans institucions i estan sotmeses en més o menys grau a les normes de registre imperants en el camp d'especialització respectiu (biblioteca, museu d'art, museu de cultura, arxiu o altres organismes).

Fins ara no s'ha establert mai una norma nacional comuna. Des dels anys cinquanta, l'Associació Nacional per a la Preservació de Fotografies i Pel·lícules ha estat l'únic ens que ha tractat els problemes de caire general suscitats en el camp de les imatges i les fotografies. Aquesta associació va desaparèixer en la dècada dels noranta, i a l'abril d'enguany s'ha creat una nova junta que té la missió de desenvolupar normes de registre unificades i altres funcions relacionades amb la preservació i la millora de les condicions en què es troben imatges i fotografies. Des de principis del 1991, no ha sorgit cap altra iniciativa per intentar resoldre els problemes comuns plantejats. Al llarg de les últimes dècades, hi ha hagut projectes individuals que han estat endegats des de determinades entitats o dins un grup limitat de col·leccions (arxius locals). Aquests projectes s'han concebut sovint a petita escala i no tenen convencions normalitzades que els emparin. Enguany, sis arxius d'imatges pertanyents a diverses biblioteques públiques s'han aplegat per cooperar en la preparació d'una base de dades anomenada «Danske Billeder» (Imatges daneses) que es pot consultar a través d'Internet. (<http://www.webdesign.dk/db>).

A diferència dels casos noruec i suec, a Dinamarca no hi ha hagut debat nacional, no s'han definit estratègies i tampoc no ha sorgit cap fòrum de discussió que tracti aquesta mena de qüestions.

A hores d'ara probablement hi ha més de 500 col·leccions a tot Dinamarca. El 1989 es va publicar la segona edició de la guia de col·leccions d'imatges, que documentava un total de 300 col·leccions; aquesta xifra, tanmateix, representa només una part del nombre real de col·leccions, atès que des d'aleshores se n'han creat moltes de noves i d'altres no van contestar el qüestionari el 1988.

La guia inclou una descripció breu de les col·leccions i, de vegades, una ressenya de la situació en què es troben pel que fa a registre. Tal com apuntava anteriorment, aquestes institucions no disposen d'una normativa comuna. Hi ha col·leccions que recorren al Sistema Bibliotecari Públic per a les tasques de classificació; en algunes biblioteques, per contra, s'aplica la norma internacional MARC per a la catalogació d'imatges, però no s'utilitza el sistema bibliotecari per a la classificació.

En termes generals, podem afirmar que la majoria de les col·leccions fan servir mètodes diferents a l'hora de gestionar els seus fons d'imatges: n'hi ha que prefereixen emprar fitxes o registres i descriure cada imatge individualment, i n'hi ha que fan servir grups genèrics destinats estrictament a classificar i administrar les imatges. En l'apartat de les grans col·leccions privades, la premsa i les agències d'imatges trobem novament una gamma molt variada de sistemes, amb la particularitat que només està informatitzada una petita fracció del volum total de la col·lecció.

La Biblioteca Reial custodia des del 1992 la Base Nacional d'Imatges, en la qual les funcions d'escaneig i registre del sistema comú de catalogació bibliotecària (anomenat REX) es duen a terme en format MARC pel que fa a la catalogació d'imatges individuals. Hi ha diversos formats per a la descripció de les imatges; en aquests moments, a la Base Nacional s'utilitza el format d'imatge individual en dos nivells diferents i la imatge de grup en un sol nivell, tot i que s'està debatent la possibilitat de crear un format encara més petit per a grans grups d'imatges i àlbums. Totes les imatges s'escanegen i s'emmagatzemen en una base d'imatges on s'identifiquen una per una numèricament, mentre que en una segona base s'inclou tota la informació

de registre disponible; en el procés de cerca es barregen les dues bases, cosa que permet visualitzar la imatge o les imatges desitjades així que s'obté el resultat de la cerca realitzada.

La pràctica habitual a l'hora d'elaborar el registre continua essent molt senzilla. Les categories emprades són el retrat, la topografia (per carrers, ciutats i regions), l'esdeveniment històric i altres grups de temes diversos. Aquests grups varien considerablement entre una col·lecció i una altra en funció de l'objectiu per al qual va ser creada i de l'entitat a què es troba adscrita. Hi ha exemples molt diversos que il·lustren la utilització d'un nombre limitat de grups genèrics en conjunció amb les paraules clau que consideri necessàries l'editor d'imatges. Si examinem els diferents grups que trobem al nostre abast a través d'Internet, observarem que no hi ha dos sistemes que s'assemblin entre si.

Museus fotogràfics

En aquests moments, a Dinamarca hi ha tres museus de fotografia. El Fotomuseu de Dinamarca, el més antic, va néixer amb la intenció de circumscriure's als equips i els aspectes tècnics, però al llarg del darrer decenni s'ha anat decantant cada vegada més cap a la imatge pròpiament dita. El Museu d'Art Fotogràfic d'Odense, inaugurat el 1986, es concentra en la història de la fotografia des del 1945 ençà i disposa d'una col·lecció pròpia molt limitada. El darrer i més recent de tots és el Museu de Fotografia, que es basa en els fons de la Biblioteca Reial. La Biblioteca Reial ha estat aplegant fotografies de manera sistemàtica i des de tots els punts de vista a partir del 1944, any en què Bjorn Ochsner fou nomenat cap del departament, malgrat que, de fet, la Biblioteca va començar a col·leccionar fotografia des del mateix moment en què es va inventar. Quant a la tasca d'Ochsner, cal remarcar que és l'autor de dos importants i extensos volums que contenen la biografia de tots els fotògrafs danesos des de la primèria dels anys quaranta.

En aquests moments s'està treballant intensament en la reorganització de l'Associació de Col·leccions d'Imatges, cosa que, sens dubte, donarà embranzida als esforços que es fan per establir normatives comunes, construir una base de dades d'imatges d'abast nacional i tenir cura de les fotografies en les col·leccions futures. No se sap del cert si serà possible crear una Secretaria de la Fotografia com la que s'ha implantat a Noruega i Suècia, però el més important és generar un entorn propici per a la cooperació i el debat. D'entrada, cal examinar la situació de les col·leccions públiques i determinar la manera de prestar un servei més eficaç al públic, però també és indispensable millorar l'estatus de la fotografia en la història artística i cultural de Dinamarca.

Suècia

A Suècia, el sector museístic té atribuïda la màxima responsabilitat en la recuperació del patrimoni cultural fotogràfic de la societat. La Secretaria Sueca de Col·leccions Fotogràfiques és el fòrum central de coordinació, assessorament i intercanvi d'experiències per a museus i altres institucions dedicades a la preservació i recopilació de fotografies, organitzacions de fotògrafs i particulars. Aquesta Secretaria, que ha estat funcionant amb un responsable en règim de jornada completa des del 1993, va passar a formar part del Centre de Fotografia Historicocultural (Centrum för kulturhistorisk fotografi) del Nordiska Museet l'any 1998. En aquest Centre, els coneixements, l'experiència i les aspiracions del museu s'han acoblat entre si per assolir un grau més alt d'eficàcia. La funció bàsica del Centre consisteix a dirigir i fomentar les tasques relacionades amb les col·leccions fotogràfiques del museu. També treballa per facilitar l'accés als fons i promoure la recerca sobre les col·leccions fotogràfiques del museu,

a més de reforçar en general l'estatus de la fotografia documental i historicocultural. Entre les funcions de la Secretaria destaca la de realitzar tasques informatives i educatives entorn de les col·leccions i la cura de les fotografies, a banda d'encoratjar i endegar projectes fotogràfics, millorar el nivell de disponibilitat de les fotografies d'interès històric i cultural i fomentar la recerca en el camp de la història de la fotografia. La Secretaria organitza conferències, cursos i seminaris i publica manuals. El 1997 es va posar en marxa un pla de preservació nacional, i la Secretaria està construint actualment una base de dades nacional de fotografies que, en el futur, inclourà informació sobre les fotografies i les col·leccions d'imatges de tot Suècia.

Experts procedents de diverses disciplines participen en nou grups de treball que tracten temes com ara la conservació, l'accessibilitat i l'ètica. La revista *Kontaktarket* (Full de contactes), d'altra banda, es publica dos cops l'any, en col·laboració amb la Societat Sueca per a la Història de la Fotografia.

La Secretaria, que opera des de fa sis anys i mig, s'enfronta ara a la possibilitat de la seva desaparició. La causa d'aquesta amenaça és que el museu, després de les grans retallades de pressupostos sofertes, ja no és capaç de continuar finançant l'activitat coordinadora que duu a terme la Secretaria al servei de museus, arxius, biblioteques i fotògrafs. La institució, així doncs, ha reduït la seva activitat al mínim mentre espera una resposta del Consell Nacional Suec d'Afers Culturals i del Ministeri de Cultura pel que fa a la possibilitat de disposar de més recursos econòmics.

Els museus dels comtats són els competents a Suècia, a nivell regional, per a qualsevol tema relacionat amb la fotografia historicocultural.

El museu fotogràfic

A Suècia no ha existit mai un museu fotogràfic en el sentit més estricte del terme. Del 1971 al 1998, tanmateix, va estar en funcionament un departament especial (Fotografiska Museet) del Museu d'Art Modern (Moderna Museet) dedicat a la història de la fotografia. Aquest departament tenia assumida la competència central en matèria de fotografia, però actualment es troba integrat en el Departament de Mostres, Exposicions i Col·leccions. En aquests moments, el Moderna Museet dona a la fotografia en tant que art la mateixa importància que a totes les altres formes d'art modern existents, i la contempla com un element més de l'art contemporani. En aquest punt, voldria fer una petita referència històrica: el 1963 va néixer l'organització Fotografiska Museets Vänner (Amics del Museu fotogràfic) amb la finalitat de generar un corrent d'opinió pública favorable a la creació d'un museu fotogràfic suec. L'any següent, aquesta associació va poder adquirir, a instàncies de l'Estat suec, un seguit de còpies de la Col·lecció de Còpies de Helmut Gernsheim. L'adquisició incloïa un contingent aproximat de 400 fotografies del segle XIX obra d'alguns dels fotògrafs més reconeguts internacionalment, així com una col·lecció de llibres sobre la història de la fotografia. Durant els anys seixanta s'hi va afegir la Col·lecció d'Història de la Fotografia del Professor Helmut Bäckström, que aplegava fotografies, postals, revistes, llibres, càmeres i altres equips tècnics.

L'arxiu d'imatges

Metaregistre: índexs de fotògrafs i col·leccions

El fruit de més de 160 anys de pràctica fotogràfica forma un contingent enorme d'història visual emmagatzemada en institucions públiques i privades, als arxius de fotògrafs,

empreses, etc. Cartografiar la història visual fotogràfica és una tasca extremament important: un estudi de les col·leccions i el seu contingut podria esdevenir el punt de partença per al disseny d'un pla de preservació/conservació amb una escala de prioritats. I com és lògic, també es fa necessari quan es tracta de facilitar accés a les col·leccions a nivell d'imatge.

Una bona preservació depèn del coneixement de la història nacional de la fotografia. Per això, en la base de qualsevol pla de preservació hi ha d'haver obligatòriament un estudi destinat a identificar el tipus de material fotogràfic disponible.

La construcció d'índexs, consegüentment, ha estat una tasca de la màxima importància per a la Secretaria noruega. I aquest esforç continuat, que s'ha perllongat durant anys, ha culminat en els índexs que mencionàvem anteriorment i que es poden explorar electrònicament:

1. L'Índex Central de Fotògrafs Noruecs de la Primera Època aplega informació sobre més de 4.000 persones, des dels primers fotògrafs que van operar en la dècada de 1840 fins als que van treballar al voltant de la Segona Guerra Mundial.

2. En l'Índex Central de Col·leccions Fotogràfiques Noruegues es troben referenciats més de 700 arxius i col·leccions amb un contingent de cap a 50 milions d'imatges fotogràfiques.

3. La Bibliografia Noruega d'Història de la Fotografia disposa d'un índex de coneixements protohistòrics.

Fotografregister 5773 fotografregister

Selmer, Marcus 2454 av 3053

6.10.1819 - 18.1.1900

1852: Stavanger ; Øvre Strandgate 16
1852-1900: Bergen
1863: Valdres

F. i Randers, d. i Bergen. Sønn av kjøbmann Jacob S. og Yibekke Margrete Hee, g. 19.4.1859 m. Ellen Margrethe Rohde, datter av hattemakermester Johan H. R. og Anne Johanne Schnell. 10 barn. Cand. pharm. 1838, bestyrte først apotek i Randers fra 1842. I 1852 kom han, etter først å ha praktisert som daguerreotypist i Stavanger, på "kort gjennomreise" til Bergen, hvor han slo seg ned for resten av livet som daguerreotypist og fotograf. Reiste meget rundt i Norge den første tiden og fotograferte landskapsbilder som ble solgt gjennom bokhandlerne. Meget anerkjent som landskaps- og portrettfotograf. I 1872 utga han "Catalog over Fotografier af Norske Nationaldragter, Landskaber og

Samlinger	Kilder /litteratur
Bergen Byarkiv	Bonge, Susanne: Eldre norske fotografer, 1980
Bergens Teatermuseum	Sollied, Ragna, Susanne Bonge og Per Jonas
Gamle Bergen Museum	Nordhagen: Fotograf M. Selmers Bergensbilleder, 1974
Det Hanseatiske Museum	
Historisk museum, Bergen	☐ Kunstnerisk ☒ Profesjonell
Norsk Folkemuseum	☒ Portrett ☐ Amatør
Riksantikvaren	☒ Landskap
Norsk museum for fotografi - Preus fotomuseum	

L'Índex Central de Fotògrafs Noruecs de la Primera Època.

Fotosamlinger
SRP fotosamling
492 av 746

Riksantikvaren

Dronningens gt. 13, Postboks 8196 Dep., 0034 Oslo

Kommune 0301 Oslo

Riksantikvarens arkiv er grunnlagt i 1912. Dokumentasjonsmaterialet oppbevart i arkivet omfatter foruten fotografier også tegninger og skriftlige dokumenter som brukes av saksbehandlere og publikum forøvrig. Faste  pningstider: Tirs-tors 10.00-14.00.

Omfang	Pos	Neg.	Glass	Annet
515.652	15.000	15.652	652	Nikr�t

Datering **1860** til **1992** Koveidd. til

Stikkord

arbeidsliv
bebyggelsesmønster
bygninger
bymilj r
fritid

Motivkommunar.

0000 Norge

Outlinekode

131 geografisk beliggenhet
133 topografi og geologi
340 bygninger
341 arkitektur
342 boliger

Fotografer

Hay, Kennet M.
Knudsen, Knud (1832-1915)
Krafft, Carl
Mittet
Neupert, Hermann Christian (1875-1941)

Institusjon

22 94 05 30
22 94 04 04
Faste  pningstider
Egen

Samlinger
Antall: 3

L'Index Central de Collections Photographiques Noruegues.

Aquests tres índexs configuren una font de recursos inestimable en la tasca que es desenvolupa sobre la història de la fotografia a Noruega. Dels altres països, només Dinamarca disposa d'índexs similars, tot i que no es troben a l'abast del públic per via electrònica. Suècia, per la seva banda, ha elaborat un llistat de col·leccions fotogràfiques que encara roman inèdit.

A Noruega, la primera història exhaustiva de la fotografia nacional ha estat editada tot just aquesta tardor, i a Suècia es va publicar un breu informe sobre la història de la fotografia del país el 1983. Per tant, dels tres països estudiats només Noruega i Suècia es troben en una fase paradigm tica dins de la recerca protohistòrica.

La preservació de l'ingent volum d'imatges fotogràfiques disponible és una gran responsabilitat a nivell nacional. El 1997, el Projecte nacional de conservació elaborat a Noruega donava a conèixer el fet que aproximadament un terç de les imatges fotogràfiques presenta s ptomes de deteriorament greu. A més, el Projecte palesava que en un 50% de les institucions la qualitat de la climatització estava per sota dels requisits mínims per garantir que el període de supervivència dels materials sigui superior a 100 anys. Si no s'hi posa remei, ens enfrontem a un deteriorament absolut i irreversible del nostre patrimoni cultural fotogràfic. En aquest aspecte, podem afirmar que la situació dels altres països nòrdics és semblant a la que es viu a Noruega.

La imatge fotogràfica forma part de la nostra memòria visual, i darrerament s'aprecia un increment sostingut de la xifra de museus, arxius, biblioteques, hemeroteques, agències de

fotografia i arxius d'empreses privades. Per consegüent, és fonamental definir unes normes i principis comuns en matèria de documentació, accés i cerques compartides de fotografies a través de les xarxes.

El registre

L'accessibilitat de les col·leccions ha estat sempre un problema rellevant. Tradicionalment s'havia utilitzat un sistema que incloïa la fotografia original. Aquest fet ha comportat un desgast inevitable del material, sotmès a unes condicions d'emmagatzematge deficients. Progressivament, així doncs, es van anar desenvolupant nous sistemes de registre electrònic d'informació de referència. A Noruega, el primer d'aquests sistemes va veure la llum el 1986.

Foto - redusert skjema

File Edit QBF Digitale Bilde Help

Inv.nr Fototype Aks.nr

Motiv

Sys	Kode	Klassifikasjon
1		
2		
3		
4		

BILDEINFO Type Filnavn/Repron

1	2	3	4

Innk Reg Dat frå til

EKSPONERINGSSTAD Løpernr Kommune Distrikt Adresso Gårdsnr

Kode

NAMN	Rolle	Løpernr	Navn	Fødd	Død	Yrke	Kommune
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							

Formet x

Andre mål

Klausul

Uttyllende opplysninger

Inventarnummer: Einlydig identifikasjonsnr for fotoet (tilvekstnummer)

WinRegimus és la tercera generació de la base de dades noruega d'imatges que actualment utilitzen unes 200 institucions.

La manca d'accés electrònic al motiu pròpiament dit, tanmateix, es considerava una deficiència important. Aquesta prestació, de ben segur, permetria resoldre molts problemes associats amb la recerca de la fotografia desitjada i la complexa qüestió de l'emmagatzeme-

matge. Només un sistema d'aquest tipus podia alliberar la fotografia original de l'ús diari per traslladar-la a un local d'emmagatzematge amb condicions òptimes de climatització.

L'accés electrònic al motiu tindrà repercussions en el registre. Com que és el motiu allò que ens interessa, la intenció de la cerca verbal és minimitzar el nombre de resultats, de manera que només haguem de mirar unes quantes fotografies per trobar la que estem buscant. Així doncs, hi ha una coherència entre l'accés a les imatges fotogràfiques i el sistema de cerca verbal. Com més fàcil sigui l'accés al motiu, menys refinat haurà de ser el sistema de cerca emprat. Això implica que es podrà separar el sistema de cerca de la documentació pròpiament dita sobre les imatges. A més, les imatges electròniques faciliten la difusió i l'accés al motiu, sobretot –i en primera instància– a través d'Internet; en aquest terreny, totes les qüestions que es refereixen a aspectes tals com ara la interfície, l'accés a Internet, etc. adquireixen una gran importància.

Al meu entendre, ara com ara el punt crític no es troba en el registre, els codis de camp, etc., sinó en l'escaneig, és a dir, en la digitalització de les imatges fotogràfiques. Aquesta qüestió, malauradament, es redueix sovint a una simple tria de solucions tecnològiques, quan el tema realment important haurien de ser les especificacions que cal aplicar a la part visual del sistema de recuperació.

Tant el registre verbal com la digitalització d'imatges són prestacions extremament cares en les quals l'aspecte fonamental és garantir una qualitat tècnica prou satisfactòria per cobrir les necessitats futures. Un problema que reclama cada cop més la nostra atenció és el de definir les àrees en les quals la imatge electrònica pot substituir la física. L'ús d'imatges digitals tindrà conseqüències inevitables tant per a la vessant tècnica com per a la normativa legal reguladora dels drets d'autor.

En aquests moments s'estan produint canvis substancials en el camp de les tecnologies de la informació, amb innovacions constants que estan provocant una transformació radical; fins i tot podríem parlar d'un canvi de paradigmes impulsat per l'avenç tecnològic. Les tecnologies de la informació i la comunicació s'expandeixen constantment cap a noves àrees. Evolucionem cap a una societat en la qual la major part de la informació es genera, s'emmagatzema i es distribueix electrònicament. Si parlem de textos, so, dibuix, fotografia i gràfics tridimensionals, hem de reconèixer que estem arribant al final del camí; el proper pas és la pel·lícula, tant en el camp del cinema com en el vídeo. Aquesta evolució comportarà inevitablement canvis radicals i profunds, i és crucial per al sector cultural que es mantingui al corrent dels avenços tecnològics. La tecnologia digital pot aportar solucions vàlides per als problemes relacionats amb la preservació i la divulgació de les imatges fotogràfiques.

Hi ha hagut canvis similars de paradigmes impulsats pel progrés tecnològic en altres èpoques de la cultura occidental. En la història de la fotografia, la primera transformació va ser la introducció de la placa humida. L'arribada d'aquesta nova tecnologia va revolucionar la fotografia, ja que permetia no només *produir* una imatge fotogràfica –una prestació que ja ofería el daguerreotip–, sinó també reproduir-la. Els resultats van ser radicals pel que fa a l'expressió estètica i també quant a la posició i la funció de la fotografia en la societat. I finalment, però no per això menys important, cal remarcar el profund impacte que va exercir en la indústria fotogràfica pròpiament dita. La nova tecnologia o procés (la placa humida) també va suposar l'arribada de la tecnologia positiu/negatiu, i en aquest sentit podem afirmar que és la base de la fotografia tal i com la coneixem actualment.

Les conseqüències que tindran les noves tecnologies de la informació per a la producció, la distribució, l'expressió i la indústria fotogràfica encara s'han de veure. Personalment, crec que seran tan profundes com les que va provocar el primer canvi de paradigma.

En la fase inicial de l'aparició d'una tecnologia innovadora, normalment s'utilitza per treure més profit del sistema existent. A tall d'exemple podríem esmentar el primer sistema electrònic de registre de mostres i fotografies: l'horitzó teòric estava inicialment limitat al

«cardex», tot i que la seva eficàcia amb prou feines superava la de la versió manual. En aquell moment encara no es podia copsar l'amplíssim ventall de possibilitats que oferia la nova tecnologia. Per dominar aquest nombre gairebé il·limitat de possibilitats és necessari aplicar els avenços tecnològics a l'ús diari: el que cal és més pràctica i menys teoria.

Les noves tecnologies ens obliguen a plantejar-nos problemes professionals inèdits. Així doncs, ha arribat l'hora de preguntar-nos si la confusió que experimentem no es deu més aviat a la manera com s'organitzen actualment les col·leccions i els museus, i no pas a les tecnologies de la informació pròpiament dites.

Qualsevol nou sistema d'informació acaba comportant, tard o d'hora, canvis organitzatius, i la importància d'aquest fet s'ha ignorat d'una manera clamorosa. La creença generalitzada és que els nous sistemes senzillament substitueixen els antics, però en realitat, les repercussions que se'n deriven són molt més serioses. La introducció d'una tecnologia nova és un procés que requereix molt de temps; en la meua opinió, això es deu precisament al fet que s'obvien les conseqüències que comporta a nivell global. La inèrcia del sistema té el seu origen, fonamentalment, en una resistència contra els canvis organitzatius, i no pas contra la mateixa tecnologia. Només cal que mencionem un paral·lelisme per il·lustrar-ho: els tipògrafs, bàsicament, lluiten per mantenir la divisió tradicional del treball en els diaris.

Segons els índexs que esmentava anteriorment, hi ha cap a 50 milions d'imatges fotogràfiques a les col·leccions de fotografia avui existents només a Noruega. Per tant, és imprescindible desenvolupar sistemes que capacitin les col·leccions per gestionar el procés de registre amb els seus propis mitjans. I en aquest sentit, cal tenir en compte que els sistemes excessivament sofisticats que resultin massa complicats per a la feina diària no es posaran mai en pràctica.

Els esforços pel manteniment del patrimoni fotogràfic noruec estan essent desenvolupats sobretot per institucions relativament petites que no disposen dels recursos econòmics necessaris per fer-hi front. Això fa que tinguin unes possibilitats molt limitades d'obtenir el finançament necessari per adquirir equips costosos. Per tant, és important dissenyar solucions relativament assequibles basades en tecnologies estàndard.

Com que les normes de registre condicionen en gran mesura l'evolució futura del procés, una de les mesures clau és assolir un consens entorn d'aquestes normes. Un altre aspecte a considerar és que modificar les normes durant el procés resulta difícil i requereix molt de temps. Això fa indispensable l'establiment de normes d'abast nacional. I estem parlant de dues classes de normes: una per a la *informació de referència*, i l'altra per a la *digitalització de les imatges*.

Informació de referència: aquest apartat engloba les normes de documentació i cerca, és a dir, la classificació i categorització de les imatges.

Temps enrere, tota l'atenció es concentrava en la imatge/fotografia individual, mentre que ara la necessitat prioritària es considera tractar les imatges fotogràfiques a un nivell superior.

Els arguments a favor d'aquesta tendència són els següents:

– Registrar exemplars individuals és car i requereix molt de temps.

– Els grups d'imatges d'una mateixa col·lecció formen sèries naturalment relacionades.

Aquest fet s'hauria de reflectir en el sistema de registre.

– Els sistemes de registre disponibles no reflecteixen automàticament la relació entre les imatges pertanyents a un arxiu concret o entre diferents arxius.

En particular, són les institucions de més envergadura, amb grans col·leccions integrades per diversos arxius, les que es beneficiarien més clarament d'un mètode de registre per sèries d'imatges i no pas per imatges individuals. En aquest tipus de mètode, la informació de referència proporcionada al nivell superior acompanya cada imatge, i això permet tractar la informació amb més profunditat a nivell d'imatge individual.

Digitalització:

-Un aspecte primordial és la resolució, és a dir, els punts per polzada (ppp o, en l'abreviatura anglesa, cpi). La resolució permet mesurar l'enfocament i la claredat dels detalls.

-Igualment re levant és la profunditat de bits. Això vol dir el nombre de colors o tonalitats de gris que pot tenir una imatge (una imatge de 24 bits consta de 16 milions de colors).

L'elecció de les normes s'haurà de fer amb relació a la manera com s'utilitzaran les imatges digitals i als requisits que hauran de complir tant el maquinari com el programari.

Pioners i models internacionals

Per assolir màxima qualitat en la documentació de fotografies, cal estudiar com s'aborden aquests temes en el pla internacional.

L'Institut Getty de la Informació, amb seu a Los Angeles (EUA), duu a terme una tasca exemplar en el desenvolupament de principis i normes des de fa temps (<http://www.gii.getty.edu>).

El Programa de Normes Getty es pot consultar a l'adreça <http://www.getty.edu/gri/standard/index.htm> i resulta francament útil a l'hora de buscar normes internacionals. Aquesta web també ofereix llistes oficials d'encapçalaments i catàlegs de terminologia.

El llibre *Introduction to Digital Imaging*, editat en el marc del desaparegut Programa Getty d'Informació sobre Història de l'Art (AHIP), el qual formava part de la Fundació Getty, ha estat traduït al suec per iniciativa de la Secretaria Sueca de Col·leccions Fotogràfiques. Aquesta obra conté recomanacions molt valuoses sobre els punts que cal considerar quan s'endega un procés de digitalització.

Archives and Museum Informatics, de Pittsburgh, també treballa en temes relacionats amb la normalització, i ha organitzat diverses conferències internacionals sobre aquest particular (<http://www.archimuse.com>).

En el camp de la fotografia, voldria mencionar molt especialment els qui n'han estat els pioners internacionals, Jennifer Trant i Howard Besser. Besser és també l'autor de l'obra sobre la conversió de documents en imatges digitals a la qual fèiem referència més amunt.

La pàgina web de Howard Besser conté un bon nombre de suggeriments útils: <http://www.gseis.ucla.edu/~howard/>

Per accedir a Jennifer Trant, cal acudir a la pàgina web d'Archives and Museum Informatics:

<http://www.archimuse.com>

<http://www.archimuse.com/papers/jtichim.l.intro.html>

Projectes en el camp internacional i als països nòrdics

Tant a escala internacional com a Escandinàvia hi ha diversos projectes en marxa que tracten temes relacionats amb les normes i les *metadades* o etiquetes relacionades amb les fotografies i les imatges digitals.

Europa disposa de dos projectes, representats per les sigles EVA, que centren la seva atenció en els aspectes referits a les normes i la conversió de documents en imatges digitals: el projecte EVA d'Anglaterra (la Imatge Digital i les Arts Visuals) està connectat amb el projecte VASARI, destinat a promoure la conversió de documents en imatges electròniques als museus d'art. El segon projecte, en el qual les sigles EVA sig-

nifiquen «Arxius Visuals Europeus», està vinculat al NIWI (Institut Holandès de Serveis d'Informació Científica).

<http://www.brameur.co.uk/vasari/eva>

<http://www.eva-eu.org>

<http://www.eva.niwi.knaw.nl>

L'ECPA (Comissió Europea de Preservació i Accés) coordina el **SEPIA (Salvaguarda de les Imatges Fotogràfiques Europees per a l'Accés)**, que treballa en el desenvolupament d'un marc comú i uns sistemes compatibles de cerca per a fotografies, així com en la preservació de les imatges. Els membres escandinaus d'aquest ens són el Museu de la Ciutat d'Estocolm (Suècia) i la Biblioteca Reial de Dinamarca. La Biblioteca Nacional d'Espanya (Madrid) n'és un membre associat.

<http://www.knaw.nl/ecpa/sepia>

http://www.getty.edu/museum/mesl/reports/mesl_io_98/fm_001.html

AMICO: Consorci de la Imatge en Museus d'Art. El Consorci de la Imatge en Museus d'Art és una organització sense ànim de lucre integrada per institucions amb col·leccions d'art que col·laboren per facilitar l'ús didàctic dels mitjans multimèdia en museus. L'AMICO disposa d'una base de dades d'imatges amb imatges procedents de diversos museus d'art.

<http://www.amn.org/AMICO/home.html>

Sistema Bibliotecari REX de la Kongelige Bibliotek (Biblioteca Reial):

<http://www.kb.dk/formidl/rex>

La col·lecció fotogràfica de més envergadura a Dinamarca es troba a la Biblioteca Reial, i abraça un total aproximat de 10 milions de fotografies. En aquesta institució s'està implementant un projecte de digitalització a gran escala; a l'hora de registrar les fotografies s'ha optat pel format MARC, que és el que s'utilitza per a la catalogació de llibres.

El Museu Nacional de Copenhagen:

El GENREG és la base de dades d'objectes del Museu Nacional de Copenhagen.

<http://www.natmus.dk/kulturnet/html/genreg.htm>

Eskimoiske Statkammer és una de les primeres aplicacions interactives multimèdia aparegudes a Escandinàvia; conté al voltant de 90.000 objectes de museus etnogràfics amb imatges digitals.

<http://www.natmus.dk/skatkamre>

Galeria NOR, Noruega:

El projecte BAUTA va ser fruit de la cooperació entre la Biblioteca Nacional de Noruega (NBR), amb seu a Mo i Rana, el Departament de Sistemes Informàtics (IDT) del NTH, el Museu de Cultura Popular Noruega, BIBSYS, Norsk Museumsutvikling, Riksarkivet i Universitetenes Dokumentasjonsprosjekt. L'objectiu d'aquest projecte consistia a facilitar accés via Internet a les grans col·leccions de fotografies custodiades a les biblioteques i els museus noruecs.

De l'esmentat projecte n'ha nascut la Galeria NOR, una gran agència de fotografies que ofereix imatges històriques dels instituts ABM de Noruega a través de la xarxa.

<http://camilla.nb.no/gallerinor/>

<http://www.idt.unit.no/~videodb/bauta/bauta.html>

Llistes oficials d'encapçalaments i elaboració de catàlegs de terminologia

Per tal d'optimitzar l'accés i la consulta a través de la xarxa, és fonamental emprar les anomenades metadades o «dades de les dades», llistes oficials d'encapçalaments i catàlegs normalitzats de terminologia.

L'Institut Getty ofereix una bona introducció a l'ús de les metadades en l'adreça <http://www.getty.edu/gri/standard/intrometadata/toc.htm>

Una de les normes vigents en matèria de metadades és el Dublin Core, un model que conté elements útils per descriure imatges emmagatzemades a la base de dades en format XML. El projecte ARKIS II, endegat per l'Arxiu Nacional de Suècia en el marc de l'EJAN, està organitzat precisament d'acord amb aquest sistema.

És fonamental conèixer els principals organismes i eines de normalització, com ara l'ISO, l'ISAD/G i l'ANSI, a l'hora de treballar temes de documentació. També pot resultar d'utilitat conèixer el Sistema d'Informació d'Arxius Oberts (OASIS).

El **Servei Obert d'Intercanvi d'Informació**, creat per la Unió Europea, és un bon punt de partida per a tots aquells qui desitgin buscar informació sobre normatives:

<http://www.2.echo.lu/oii/en/archives.html>

<http://www.isc.ch/>

La pàgina de l'organisme de normalització ISO és:

<http://www.isc.ch/liste/TC20SC13.html>

<http://www.aiim.org/industry/standards/index.html>

Aquesta entitat de normalització és una associació sectorial de caire global que connecta els usuaris i proveïdors de documents amb els serveis i tecnologies d'administració de processos d'empresa.

ISAD/G

<http://www.shef.ac.uk/~riding/eld/isadg.htm>

http://www.ica.org/egi-bin/ica.pl?04_e

<http://www.kcl.ac.uk/projects/srch/actives/coreact/isad.htm>

<http://www.ica.org/>

El *Model de dades CIDOC* ha estat desenvolupat pel Comitè Internacional de Documentació del Consell Internacional de Museus; les Directrius del CIDOC per a normes sobre objectes de museu i la iniciativa sueca del SWETERM s'han basat en la tasca que duu a terme el Consell Internacional de Museus.

La pàgina web de l'Institut Getty ofereix altres referències excel·lents pel que fa a catàlegs de terminologia i llistes oficials d'encapçalaments. Alguns exemples en són:

Tesaurus de l'art i l'arquitectura

http://shiva.pub.getty.edu/aat_browser/

Diccionari Getty de noms geogràfics

http://shiva.pub.getty.edu/tgn_browser/

Llista col·lectiva de noms d'artistes

http://shiva.pub.getty.edu/ulan_browser/

Mètodes de documentació

Per tal de conèixer més a fons els problemes derivats de l'aplicació de normes, podríem estudiar amb més detall algun dels treballs realitzats a Suècia darrerament.

El *Catàleg d'elements de dades per a la documentació de fotografies* fou elaborat per la Secretaria Sueca de Col·leccions Fotogràfiques i el Grup de Documentació d'Imatges de la Junta NAD el 1996.

Vegem-ne un extracte del prefaci: «Anteriorment ja s'havien creat catàlegs d'elements de dades per documentar mapes, informació arxivística i dibuixos. Aquests catàlegs ofereixen l'oportunitat de realitzar cerques compartides d'informació, independentment de si el material buscat es custodia en un arxiu, un museu o una biblioteca. L'usuari obté una visió general de quins són els indrets del país on es conserven diferents tipus de materials. El *Catàleg d'elements de dades per a la documentació de fotografies* no depèn d'unes dades subjectives/descriptives preestablertes, i a més, el format d'intercanvi de coincidències facilita la recopilació d'informació procedent de bases de dades diverses. Les regles de funcionament, així doncs, han de complir les normes internacionals».

El principi de provenença: «Majoritàriament, els museus i les biblioteques han considerat les fotografies com un objecte o element separat. Els arxius, per la seva banda, han posat l'èmfasi en el context en el qual va ser creada la fotografia, és a dir, en l'origen del document: per fer-hi referència es parla del principi de provenença».

El principi de la descripció jeràrquica: el punt de partença a l'hora de registrar fotografies és l'estoc real (l'arxiu/col·lecció) considerat globalment, és a dir, l'arxiu fotogràfic d'un diari, una col·lecció de retrats, etc., estructurats per reflectir el camp d'activitat del col·leccionista o arxiver. La descripció del contingut de la col·lecció es fa de manera jeràrquica en diferents nivells: 2) **sèries**, 3) **volums**, 4) **actes** i/o 5) **documents**, de conformitat amb l'ISAD/G (Norma general internacional de descripció arxivística).

L'estructura bàsica: el catàleg s'estructura de manera que els elements, d'entrada, es presenten sense cap aclariment sota l'encapçalament temàtic **Estructura**, i a continuació se'n proporciona una explicació en paraules sota la rúbrica **Instruccions**. El llistat **Institució/Persona** és summament important, ja que facilita informació sobre els arxivers i col·leccionistes i també sobre les persones representades en les unitats registrades. Això fa que només calgui registrar una sola vegada cada persona o institució i, a més, permet d'oferir vincles amb moltes altres col·leccions.

La informació sobre les fotografies registrades s'organitza en seccions independents:

- dades generals de documentació
- secció d'identitat
- secció de context i procedència
- secció d'estructura i contingut
- secció d'accés i termes
- secció de referències
- secció de comentaris
- secció tècnica

Alguns elements haurien de ser obligatoris, mentre que d'altres tenen un grau de prioritat més o menys elevat. Les prioritats es defineixen de la manera següent:

*** Elements obligatoris bàsics

** Elements importants

* Altres elements que poden ser utilitzats a l'hora d'intercanviar dades

- Elements locals

Una plataforma per a les bases de dades d'imatges

Per abordar el registre de fotografies a nivell de document/individual, es va crear una plataforma desenvolupada per un equip de la Secretaria Sueca de Col·leccions Fotogràfiques.

L'any 1997, la Secretaria va constituir un equip amb la missió de dissenyar normes particulars per descriure imatges a nivell de document/individual, és a dir, per registrar fotografies independents. D'aquesta iniciativa, en va sorgir un manual de registre d'imatges individuals que es va posar a prova de manera experimental en l'administrador de bases de dades FileMaker Pro.

Per examinar fotografies podem prendre en consideració tot un ventall d'aspectes diferents, i el registre requereix una estructura exhaustiva i relativament complexa organitzada en diferents nivells. Aquests requisits van ser tinguts en compte per l'equip de treball a l'hora de confeccionar el manual, atès que, per documentar fotografies, cal tenir una base de dades amb una estructura flexible i àmpliament aplicable.

La documentació d'imatges és un tema complex, i per això resulta essencial disposar d'un sistema ben organitzat. En el cas que ens ocupa, es va emprar un sistema d'indicadors destinat a aconseguir una estructura de la màxima claredat. El manual desenvolupa totes les possibilitats per a una documentació completa amb tots els camps d'entrada necessaris, malgrat que també permet seleccionar el nombre de camps utilitzats en funció de les necessitats de l'usuari o de la institució.

Cadascun dels indicadors abraça diversos aspectes de la fotografia:

Autor-Creador/Drets d'autor

Fotografia/Imatge, apartat on es detalla la identitat, el tema i la data

Topografia, on s'ofereix una descripció de tots els indrets relacionats amb la imatge

Noms relacionats amb la imatge

Tècnica analògica

Tècnica digital

Comentaris, amb observacions pròpies i altres informacions sobre la imatge

El camp *Autor-Creador/Drets d'autor* està sempre obert, independentment de l'indicador activat. En aquest apartat s'introdueixen totes les dades importants sobre l'autor/creador i els drets d'autor vinculats a la imatge, a més d'informació detallada sobre la manera com es pot utilitzar la imatge en qüestió. En el passat, aquesta informació no s'havia tingut prou en compte.

L'indicador *Fotografia/Imatge* descriu, d'una banda, la identitat diferencial i el tema de la fotografia, i de l'altra, la seva connexió amb el *Catàleg d'elements de dades per a la documentació de fotografies* desenvolupat el 1996 per la Secretaria Sueca de Col·leccions d'Imatges i el Grup de Documentació d'Imatges de la Junta NAD. Tradicionalment, les nostres institucions han incorporat sistemes de classificació temàtica com ara l'*Outline of Cultural Materials*, que permeten fer cerques de diverses classificacions temàtiques. També s'han afegit mots temàtics clau per tal de facilitar una descripció més acurada i oberta. El fet és que s'hauria de possibilitar l'addició de nous conceptes a la llista, i caldria que aquesta llista fos autoritzada per la Secretaria Sueca de Col·leccions Fotogràfiques. Els mots temàtics clau s'han d'escollir de manera que l'usuari pugui consultar la base de dades sense necessitar informació sobre el sistema específic de classificació temàtica emprat per la institució.

Les dades topogràfiques sobre la fotografia s'inclouen dins l'indicador de *Topografia*, i tots els noms relacionats amb la imatge s'introdueixen en el de *Noms*. Les descripcions de dades tècniques s'han d'incorporar dins els indicadors de *Tècnica digital i analògica*. L'indicador analògic està basat fonamentalment en l'obra de Torsten Johansson i Poul Andersen, del Stockholms Stadsmuseum (Museu de la Ciutat d'Estocolm), sobre els encapçalaments que cal

Bildarkiv

Sök Sökdialog Söklista Forts. lista Formulär Meny

Bild: Ja Nej Import bild

Upphovsman / Upphovsätt

Fotograf / Upphovsman:
Nyman, Hilda
Levnadsår: 1882 - 1968 Verksamhetsår: 1907 - ca 1950
Verksamhetsort:
Alunda
Upphovsrätt:
Upplandsmuseet
Gäller till: Användningsrätt:
Fri
Övrigt:
Gåva till Upplandsmuseet
1906-01-29
Reg.datum: 98-04-18 Sign.: BB

Bild / Foto Topografi Namn Analog Teknik Digital Teknik Kommentar

Institutionskod: S03UM Identifikation:
BildNr / Ref.kod: HN7623 AccNr: 1906.22 Tidigare Nr: InvNr:
Tillhör bestånd / samling: Hilda Nymans bildsamling Beständsnr / Ref.kod:
Outline: Motiv:
241 JORDBRUK I ALLMÄNHET
244 GRÖNSAKS- OCH ROTFRUKTSÖDLING
885 VUXENÅLDER
Motivord:
JORDBRUKSBEFOLKNING
SKÖRDEARBETE
ÄRTSKÖRD
PIGA
KVINNA
BARN
FLICKA
POJKE
Fotografieringsställe:
Fom: 1920
Tom:
Repro/Dupikat:
Motiv / Övrigt:
Kategori: Exteriör Årstid: Sommar
Tid på dygnet: Färg:
Dag

Bildarkiv

Sök Sökdialog Söklista Forts. lista Formulär Meny

Bild: Ja Nej Import bild

Upphovsman / Upphovsätt

Fotograf / Upphovsman:
Nyman, Hilda
Levnadsår: 1882 - 1968 Verksamhetsår: 1907 - ca 1950
Verksamhetsort:
Alunda
Upphovsrätt:
Upplandsmuseet
Gäller till: Användningsrätt:
Fri
Övrigt:
Gåva till Upplandsmuseet
1906-01-29
Reg.datum: 98-04-18 Sign.: Bb

Bild / Foto Topografi Namn Analog Teknik Digital Teknik Kommentar

BIKnr: HN7623 Topografi:
Land: Sverige Landskap: Uppland
Län: Uppsala Kommun: Östhammar
Församling: Alunda Sn/Stad: Alunda
By / Område: Ingvasta Gärd:
Stadsdel: Fastighetsbeteckning:
Kvarter: Gata:

La nova base de dades d'imatges de la Secretaria Sueca de Col·leccions Fotogràfiques.

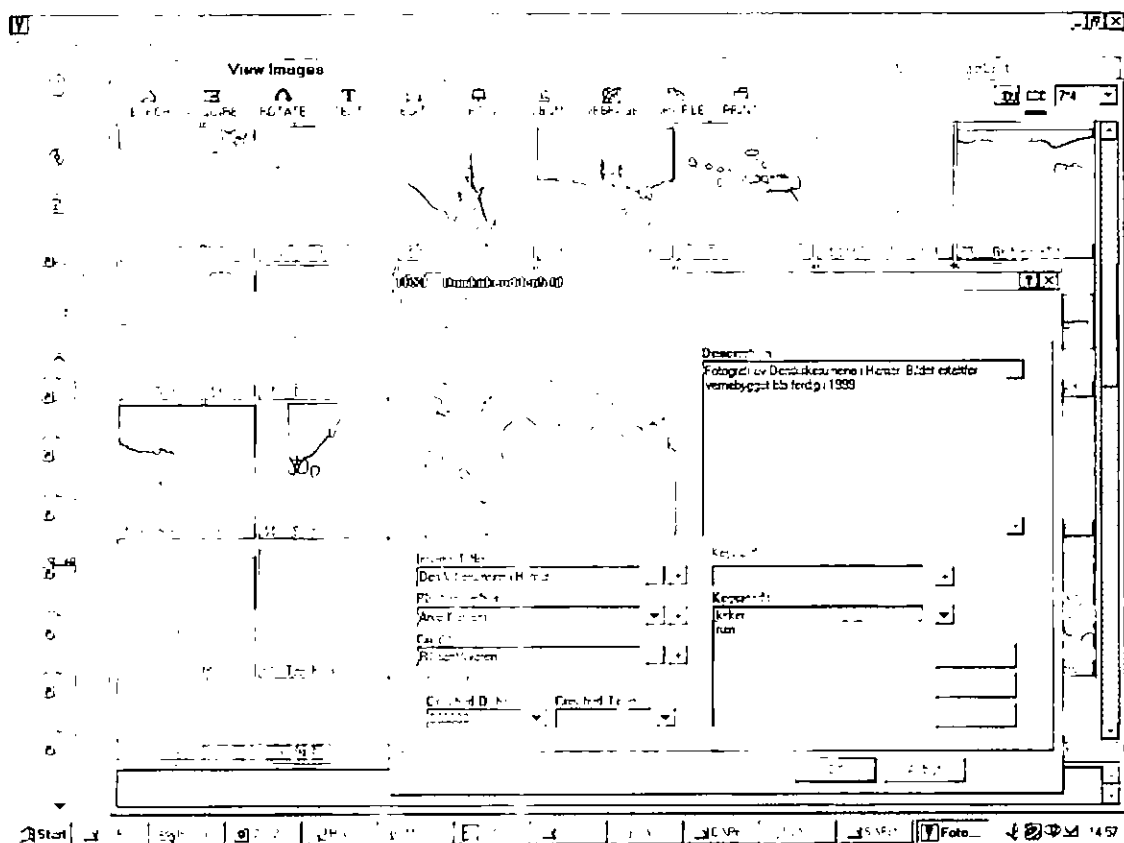
emprar en fotografia analògica. Lena Wilhelmsson, del Helsingborgs Museum, ha estat l'encarregada de desenvolupar l'indicador digital. L'ús dels camps d'entrada i els diferents nivells inclosos en aquests indicadors depenen exclusivament del grau de qualificació de la institució.

En cas necessari, dins l'indicador de *Comentaris* s'introdueixen observacions i informació més detallada sobre la imatge i el seu origen. La manera d'aplicar la imatge en diversos contextos es contempla dins el camp *Aplicació*; aquesta informació és la que dóna vida a la imatge.

A més, com és lògic, caldria oferir imatges a pantalla completa de cada tema, i també llistats i ressenyes de contactes sobre diferents temes.

El manual de la Secretaria va ser creat amb la finalitat d'auxiliar en la construcció de bases de dades per al registre de fotografies, i hauria de ser considerat com una recomanació per a les autoritats a l'hora de registrar fotografies individuals i crear una base de dades d'imatges. A més, lògicament, caldria emprar un mòdul de cerca específic per consultar la base de dades.

El següent pas d'aquest projecte, per tant, és desenvolupar un mòdul de cerca adequat. Els mots temàtics clau, en consonància amb el sistema de classificació temàtica, s'haurien d'estructurar en forma d'arbre per tal de facilitar les cerques. En el cas de les agències de fotografia amb col·leccions d'imatges històriques cal tenir en compte altres requisits; dintre del manual, el primer pas per complir aquesta mena de requisits específics es troba indicat sota el primer indicador (*Fotografia/Imatge*), en el camp *Tema/Altres*.

La base de dades d'imatges FotoStation, utilitzada en nombrosos diaris internacionals.

Tal com demostra aquest sistema suec, per aconseguir un registre adequat de fotografies cal una gran inversió de temps. Molts diran que la inversió és excessiva, i jo em compto entre ells. Personalment, crec que ha arribat l'hora que els qui treballem en el sector cultural fixem la nostra atenció en el món de les grans agències d'imatges. Penso sincerament que podem aprendre moltes coses d'elles, sobretot pel que fa a la manera de simplificar tràmits i facilitar l'accés al material. La fotografia històrica és massa important per confinar-la dins el gueto dels qui hi tenen un interès específic. Com ja he dit abans, «la nostra vida quotidiana està regida per les paraules, però allò que impera en la vida mental són els símbols», i en aquest darrer àmbit la fotografia té un paper fonamental.

NOTA

1. Agraeixo especialment la col·laboració de Lena Willhelmsen i Eva Dahlman (Suècia), Henrik Dupont (Dinamarca), Hanne Holm-Johnsen, Siri Slettvåg i Elin Harriet Wyller (Noruega), que han aportat textos i informació per a l'elaboració d'aquesta ponència.

RESUMEN

Una de las principales características de la preservación y la historia de la fotografía en Escandinavia en general y en Noruega en particular es que la fotografía ha sido considerada básicamente como una fuente o un «documento» histórico. Es decir, que se ha primado el aspecto documental, mientras que han pasado a un segundo plano las cuestiones estéticas y la historia de la técnica. El centro de atención fundamental ha sido la conservación de las fuentes históricas, un objetivo que, lógicamente, ha tenido una serie de implicaciones en lo que respecta a la planificación y la organización del trabajo.

En Suecia, al igual que en Noruega, se han creado instituciones dotadas de competencias claramente delimitadas en el campo de la conservación de fotografías para desarrollar así nuevos métodos y, al tiempo, dirigir y apoyar esta labor. Y aunque Dinamarca no cuenta con una entidad con competencias centrales en lo que respecta a fotografía histórica, la Biblioteca Real, tanto por envergadura como por la posición dominante que ocupa, ha asumido un papel similar.

La principal tarea de estas instituciones ha sido la de verificar que la recopilación de materiales satisficiera determinados criterios técnicos y profesionales. Igualmente importante es la responsabilidad que tienen atribuida en la realización de estudios sobre los primeros fotógrafos y las colecciones fotográficas existentes, así como en facilitar el acceso a unos y otras. Las bases de datos de fotógrafos de la primera época se hallan disponibles para el público noruego y danés, mientras que las de colecciones fotográficas están al alcance de todos los países escandinavos.

Una tarea de gran relevancia ha sido la de crear una norma de referencia para el registro de fotografías. El Instituto Noruego de Fotografía Histórica, fundado en 1977, se adelantó en el tiempo al establecer una norma de registro de ámbito nacional. En la década de los ochenta apareció el primer sistema electrónico de registro, y en 1994 se puso en marcha la primera versión que incorporaba imágenes digitalizadas. Hoy en día, cerca de 200 instituciones utilizan este programa.

En los demás países escandinavos, la situación ha sido más compleja. Los esfuerzos por crear una norma nacional sueca dieron comienzo a principios de los ochenta, pero no culminaron satisfactoriamente hasta finales de los noventa. Y como Dinamarca no cuenta con un organismo competente para dictar normas de ámbito nacional, cada una de las instituciones de mayor envergadura ha desarrollado su propio sistema.

En todos los países escandinavos existen instituciones que gozan de competencia nacional en materia de historia de la fotografía. Estas entidades son, concretamente, el Museo Noruego de Fotografía - Preus Fotomuseum, en Noruega, el Museo de Arte Moderno, en Suecia, y la Biblioteca Real, en Dinamarca.

RÉSUMÉ

L'évolution historique qu'ont connu la photographie et la conservation des images en Scandinavie, et plus particulièrement en Norvège, s'explique en partie par le fait que la première y a toujours essentiellement été considérée comme une source ou un "document" historique. Autrement dit, l'aspect documentaire a été privilégié, les questions d'ordre esthétique et le développement de la technique étant relégués au second plan. On s'est intéressé avant tout à la conservation des sources historiques et cet objectif a bien entendu eu diverses conséquences en termes de planification et d'organisation du travail.

En Suède, tout comme en Norvège, des institutions dotées de compétences bien délimitées en matière de conservation des photos ont été créées pour mettre au point de nouvelles méthodes dans ce domaine et diriger les activités tout en leur prêtant appui. Bien que le Danemark ne dispose pas d'organisme central en matière de photographie historique, la Bibliothèque royale y joue un rôle similaire tant par son envergure que par la position dominante qu'elle occupe.

Ces institutions ont eu pour tâche principale de vérifier que la collecte des matériaux satisfaisait à un certain nombre de critères techniques et professionnels. Tout aussi importante est la responsabilité qu'elles assument eu égard à l'élaboration d'études sur les premiers photographes et aux collections photographiques existantes, études et collections auxquelles elles sont tenues de faciliter l'accès. Les bases de données relatives aux photographes de la première époque sont à la disposition du public norvégien et danois, tandis que celles concernant les collections photographiques peuvent être consultées par tous les pays scandinaves.

À cet égard, la création de normes de référence appliquées à l'enregistrement des photos a été un travail de première importance. L'Institut norvégien de photographie historique, fondé en 1977, a été un précurseur en la matière en établissant des normes d'enregistrement à l'échelle nationale. Dans les années quatre-vingt, le premier système d'enregistrement électronique a été mis en service, suivi, en 1994, par la première version intégrant des images numérisées. Aujourd'hui, près de 200 institutions utilisent ce programme.

Dans les autres pays scandinaves, la situation a été plus complexe. En Suède, les premiers efforts pour créer des normes nationales ont été faits au début des années quatre-vingt, mais n'ont réellement abouti qu'à la fin des

années quatre-vingt-dix. Et comme le Danemark ne possède pas d'organisme compétent pour dicter des normes à l'échelle nationale, chacune des institutions de plus grande envergure a développé son propre système.

Dans tous les pays scandinaves, il y a des institutions compétentes au niveau national en matière d'histoire de la photographie. Il s'agit du Musée norvégien de la photographie - Preus Fotomuseum (Norvège), du Musée d'art moderne (Suède) et de la Bibliothèque royale (Danemark).

SUMMARY

A characteristic feature of the preservation and the history of photography in Scandinavia in general and in Norway in particular, is that mainly photography has been regarded as historical "documents" or sources. That is to say, the documentary aspect has been prominent, whereas focus on the esthetical issues or technical history has been less dominant. Since the preservation of historical sources has been the main focus, this aim has naturally had implications on the planning and organising of the work.

In Sweden as well as Norway, there have been established institutions with clearly defined responsibilities within the field of photographic preservation; to develop new methods, direct and support this work. Even if Denmark does not have an institution with central responsibility towards the historic photographic material, the Royal Library, by virtue of its dominant position and size, has maintained a similar position.

Central tasks for these institutions have been to see to it that the collecting has satisfied certain professional and technical criteria. Equally important is the work to provide surveys of early photographers and existing photographic collections, and to provide easy access to them. Databases of early photographers are available for both Norway and Denmark, and databases of photographic collections are available for all the Scandinavian countries.

A very important task has been to establish a standard for photographic registration. The Norwegian Institute for Historic Photography, founded in 1977, early established a national registration standard. During the 80s the first electronic system for registration appeared, and in 1994, the first version to incorporate digitised images were put to use. Today about 200 institutions use this program.

In the other Scandinavian countries, the situation had been more complex. The efforts towards a Swedish national standard started in the early 80s, and during the late 90s, this has been developed to satisfaction. Since Denmark has no national institution with responsibility to develop national standards, the biggest institutions has developed their own systems.

There are institutions with national responsibility towards the history of photography in all Scandinavian countries: The Norwegian Museum for Photography - Preus Photographic Museum in Norway, The Museum of Modern Art in Sweden, and The Royal Library in Denmark.